

1550421

Г.Г. ШМАТКОВ
А.І. КОРАБЛЬОВА
І.Б. ПРОКОФ'ЄВ

ВІЙСЬКОВА ЕКОЛОГІЯ

Розглядаються теоретичні засади військової екології, екологічно небезпечні види зброї масового ураження, екологічні наслідки військової діяльності у воєнні та мирні часи, її вплив на біосферу і кліматичну систему Землі, на психоемоційний стан і фізичне здоров'я військовослужбовців. Крім того, розглядається міжнародна співпраця у напрямку зменшення екологічного ризику військової діяльності.

Матеріал, представлений у підручнику, сприяє розвитку у студентів широкого погляду на різні соціальні процеси і явища, уміння аналізувати і оцінювати їх відносно як до всього суспільства і різних груп людей, так і до кожної окремої людини.

Розрахований на вузівську підготовку фахівців екологічного, еколого-технічного та природоохоронного спрямування.

Зміст

ВСТУП	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВІЙСЬКОВОЇ ЕКОЛОГІЇ	
1.1. Фундаментальні поняття екології	
1.1.1. Біосфера. Екологічна «ніша» Людства	8
1.1.2. Біогеоценоз. Біоценоз. Сукцесії	16
1.1.3. Екосистема. Натуральні, трансформовані і сконструйовані людиною екосистеми	17
1.1.3.1. Натуральні екосистеми	18
1.1.3.2. Трансформовані людиною природні екосистеми	18
1.1.3.3. Сконструйовані людиною екосистеми	19
1.1.3.3.1. Урбоекосистема	20
1.1.3.3.2. Агроекосистема	21
1.1.4. Природний і природно-антропогенний кругообіги хімічних елементів	
1.1.4.1. Природний кругообіг хімічних елементів	22
1.1.4.2. Природно-антропогенний кругообіг хімічних елементів	24
1.1.5. Основні закони, правила і принципи екології	26
1.1.6. Поняття екологічно стійкого соціально-економічного розвитку цивілізації	29
2. ЕКОНЕБЕЗПЕЧНА ЗБРОЯ МАСОВОГО УРАЖЕННЯ. ВПЛИВ НА ЛЮДЕЙ	
2.1. Ядерна зброя	33
2.2. Хімічна зброя	40
2.3. Біологічна зброя	43
2.4. Новітня зброя	
2.4.1. Зброя впливу на біоритми людського організму	47
2.4.2. Геофізична зброя	48
2.4.2.1. Кліматична і метеорологічна зброя	49
2.4.2.2. Літосферна і гідросферна зброя	50
2.4.2.3. Зброя для руйнування верхніх шарів атмосфери	51
2.4.3. «Гуманна» (несмертельна) зброя	53
2.4.4. Хімічна зброя для виведення з ладу військової техніки і матеріалів	53
2.4.5. Променева зброя	54
2.4.6. Інфразвукова зброя	54
2.4.7. Електромагнітна зброя	55
2.4.8. Радіочастотна зброя	55
2.4.9. Радіологічна зброя	56
2.4.10. Кібернетична зброя	56
2.4.11. Інші види новітньої зброї	57
3. ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН І ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	
3.1. Поняття психоемоційного стану людини	58
3.2. Вплив шуму і вібрації	59
3.3. Вплив замкненого і обмеженого простору	62
3.4. Вплив кольорової гамми приміщень	64
3.5. Вплив електромагнітних полів.....	65
3.6. Вплив запиленості повітряного середовища	69
3.7. Вплив хімічного забруднення повітряного середовища	70

4. ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА БІОСФЕРУ.....	72
4.1. Загальносвітові антропогенні екологічні проблеми	
4.1.1. Посилення «парникового ефекту»	73
4.1.2. Озонові «дірки»	84
4.1.3. «Кислотні» дощі	86
4.1.4. Порухення роботи кліматичної системи Землі	89
4.1.5. Скорочення біологічного різноманіття	96
4.1.6. Розповсюдження інфекційних хвороб та біозабруднення аборигенних біоценозів	97
4.2. Екологічні наслідки воєн і військової агресії	
4.2.1. Екологічні наслідки воєн	99
4.2.2. Екологічні наслідки військової агресії (на прикладі постраждалих територій України)	101
4.2.3. Екологічні наслідки використання зброї масового знищення	
4.2.3.1. Екологічні наслідки використання ядерної зброї	105
4.2.3.2. Екологічні наслідки використання хімічної зброї	113
4.2.3.3. Екологічні наслідки використання біологічної зброї	116
4.3. Екологічні проблеми місць постійної дислокації військ і воєнно-промислового комплексу	
4.3.1. Екологічні проблеми місць постійної дислокації військ	116
4.3.2. Екологічні проблеми воєнно-промислового комплексу	128
4.3.3. Утилізація боєприпасів, ракетного пального і військової техніки	141
5. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ У НАПРЯМКУ ЗМЕНШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО РИЗИКУ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	147
ЗАКЛЮЧЕННЯ	155
Словник основних понять і термінів	157
<i>Література</i>	168